

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 40/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Bašistom, Štefánikova 8, Poprad, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sa 23/2018 zo 14. júla 2020 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Sžsk 22/2021 z 21. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Európskej charty štatútu sudcov a podľa čl. 2, čl. 3 a čl. 4 Magny charty sudcov rozsudkami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie najvyššiemu správneému súdu, alternatívne krajskému súdu. Uplatňuje si priznanie finančného zadosťučinenia 3 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vykonával funkciu sudcu Okresného súdu Poprad od 30. mája 1995 do 12. apríla 2017, keď bol odvolaný z funkcie prezidentom Slovenskej republiky (doručenie rozhodnutia o odvolaní 12. apríla 2017, pozn.), čím mu zanikla funkcia. Sťažovateľ 31. marca 2018 požiadal Okresný súd Poprad ako osobný úrad o priznanie príplatku k nemocenskému za obdobie práceneschopnosti od 11. apríla 2017 do 11. apríla 2018. Sťažovateľovi bol priznaný nárok na príplatok k náhrade príjmu z dôvodu práceneschopnosti za obdobie od 11. apríla do 12. apríla 2017, keď zanikla jeho funkcia sudcu, v sume 167,50 eur. Od 13. apríla 2017 bol Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) rozhodnutím z 2. júna 2017 sťažovateľovi priznaný mesačný príplatok za výkon funkcie sudcu za apríl 2017.

3. Ministerstvo rozhodnutím z 8. júna 2018 nepriznalo sťažovateľovi príplatok k nemocenskému, ktorý požadoval za obdobie práceneschopnosti až do 11. apríla 2018, s odôvodnením, že platnou právnou úpravou sú práva na priznanie príplatku k náhrade príjmu a príplatku k nemocenskému viazané výlučne na osobu sudcu a sťažovateľovi tento status zanikol odvolaním z funkcie 12. apríla 2017, čím prestal spĺňať jednu z dvoch kumulatívnych podmienok, ktoré zákon pre priznanie požadovaného príplatku stanovuje. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ rozklad, o ktorom rozhodol v druhom stupni minister spravodlivosti 15. augusta 2018 tak, že zamietol rozklad a potvrdil napadnuté prvostupňové rozhodnutie ministerstva.

4. Sťažovateľ podal správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministra spravodlivosti z 15. augusta 2018, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že ju zamietol, pretože nevzhladol žiaden problém pri výklade § 93 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „sporný paragraf“) ani žiadnu nejasnosť v obsahu sporného paragrafu. Nárok na tento príplatok má len sudca počas trvania jeho práceneschopnosti v čase výkonu funkcie. Z dokladu o vzniku práceneschopnosti správny súd zistil, že sťažovateľ bol pre chorobu uznaný dočasne neschopným výkonu funkcie sudcu od 11. apríla 2017, v súvislosti s čím mu vznikol nárok na náhradu príjmu od 11. apríla 2017 a následne nárok na nemocenské od 21. apríla 2017.

5. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku z dôvodu nesprávnej interpretácie aplikovaného sporného paragrafu. Sťažovateľ namietal, že v čase vzniku práceneschopnosti spĺňal obe kumulatívne zákonné podmienky, čo spôsobilo vznik jeho nároku na príplatok k nemocenskému a následný zánik funkcie podľa jeho názoru nemal vplyv na trvanie tohto nároku počas celej doby jeho práceneschopnosti.

6. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa s odôvodnením, že považuje právne posúdenie veci krajským súdom za správne a súladne so zákonom. Stotožnil sa s interpretáciou sporného paragrafu, ktorú ponúkli zhodne správne orgány, ako aj správny súd, a to že pre vznik nároku na príplatok k nemocenskému je nevyhnutné, aby fyzická osoba bola sudcom počas celého obdobia trvania práceneschopnosti.

II.

Sťažnostná argumentácia

7. Proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho správneho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, podobne ako v konaní pred všeobecnými súdmi, že stojí na nesprávnom právnom posúdení a výklade sporného paragrafu a pridrža sa už uplatnenej argumentácie o tom, že v čase vzniku práceneschopnosti spĺňal obe podmienky pre vznik nároku na príplatok k nemocenskému a následný zánik funkcie už jeho trvanie nemôže z hmotnoprávneho hľadiska ovplyvniť. Zároveň namieta, že prípadná nedokonalosť právnej úpravy nemôže byť na ujmu jednotlivca a má sa uplatniť ten priaznivejší z možných výkladov. Sťažovateľ načrtol aj paralelu so zamestnaneckým pomerom a ochrannou dobou a konštatoval, že je neprípustné, aby postavenie sudcu bolo horšie ako postavenie zamestnanca. Napadnuté rozhodnutia považuje za rozporné s ústavným princípom nezávislosti sudcu, ktorý je obsiahnutý aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru a v iných medzinárodných dokumentoch (Magna charta sudcov a Európska charta štatútu sudcov). Zásah

do materiálneho zabezpečenia sudcu považuje za neakceptovateľný, nedostatočne odôvodnený, poznamenaný prvkami svojvôle, za použitia výkladu v prospech výkonnej moci a nerešpektujúci právnu istotu sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Predmetom ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie práva na nestranný súd a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na materiálne zabezpečenie sudcu a ochranu sudcovskej nezávislosti v zmysle Magny charty sudcov a Európskej charty štatútu sudcov napadnutými rozhodnutiami najvyššieho správneho súdu a krajského súdu z dôvodu nesprávnej interpretácie a aplikácie sporného paragrafu za použitia výkladu v neprospech sťažovateľa.

III.1. K namiatanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu:

9. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu bol sťažovateľ oprávnený podať kasačnú sťažnosť, čo aj využil. Kasačná sťažnosť obsahujúca totožnú argumentáciu ako ústavná sťažnosť tak predstavovala v okolnostiach prejednávanej veci účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého následne najvyšší správny súd poskytoval súdnu ochranu označeným právam, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka pre aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namiatanému porušeniu označených práv rozsudkom najvyššieho správneho súdu:

10. Ústavný súd upozorňuje, že označené medzinárodné dokumenty (Magna charta sudcov a Európska charta štatútu sudcov) nepredstavujú také medzinárodné zmluvy, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou podľa čl. 7 ústavy, ktoré by poskytovali väčší rozsah ľudských práv a boli dojednané a ratifikované príslušnými štátnymi orgánmi Slovenskej republiky. Ide o dokumenty vzniknuté z medzinárodných stretnutí sudcov a odporúčania prijaté Poradnou radou európskych sudcov (CCJE) pri Rade Európy. Nemajú teda priamu právnu záväznosť, ale len odporúčací charakter pre vnútroštátnu normotvorbu.

11. Ústavný súd preto zameria svoju prieskumnú pôsobnosť na tvrdené porušenie čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

13. Sporný § 93 ods. 1 zákona o sudcoch v znení účinnom ku dňu vzniku pracovnej neschopnosti sťažovateľa znie:

„Ak je sudca uznaný pre chorobu alebo úraz za dočasne neschopného na výkon funkcie a vznikol mu nárok na náhradu príjmu alebo nárok na nemocenské podľa osobitného predpisu patrí

mu príplatok k náhrade príjmu alebo príplatok k nemocenskému vo výške rozdielu medzi funkčným platom po odpočítaní preddavku na daň z príjmov zo závislej činnosti, poistného na zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poskytnutou náhradou príjmu alebo poskytnutým nemocenským.“

14. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

15. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Ústavný súd v súvislosti s výkladom sporného paragrafu pripomína, že jeho samotné znenie odkazom na osobitné predpisy striktno rozlišuje medzi dvomi platbami, a to

i) náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a

ii) nemocenské podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

17. Náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti nie je dávkou sociálneho zabezpečenia vyplácanou Sociálnou poisťovňou, ale predstavuje náhradu príjmu, ktorú poskytuje v stanovenom rozsahu zamestnávateľ za obdobie od 1. do 10. dňa trvania dočasnej práceneschopnosti zamestnanca. Nemocenské, naopak, je dávkou sociálneho poistenia, ktorú vypláca Sociálna poisťovňa od 11. dňa trvania práceneschopnosti, najviac po dobu 1 roka jej trvania. Ide teda o dva rôzne inštitúty, ktoré sa spravujú podmienkami stanovenými dvomi rôznymi zákonmi.

18. V prejednávanom prípade preto nie je bez právneho významu skutočnosť, že sťažovateľovi bol zo strany jeho osobného úradu priznaný a vyplatený príplatok k náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti za obdobie od 11. apríla 2017 do 12. apríla 2017, teda od 1. dňa pracovnej neschopnosti do dňa zániku jeho funkcie odvolaním (t. j. 2. deň PN vrátane). Vznik nároku na nemocenské sa viaže na 11. deň trvania pracovnej neschopnosti, teda sťažovateľovi vznikol tento nárok 21. apríla 2017. Vznik nároku na príplatok k nemocenskému je tak jednoznačne viazaný na deň vzniku nároku na nemocenské. V tento deň sťažovateľ už preukázateľne nepožíval status sudcu po dobu 9 dní. Neobstojí teda tvrdenie sťažovateľa, že postačuje, že v čase vzniku práceneschopnosti bol sudcom, aby mu tak vznikol nárok na príplatok k nemocenskému, pretože v čase vzniku pracovnej neschopnosti (11. apríl 2017) mal nárok na náhradu príjmu a príplatok k tejto náhrade, ktoré mu boli priznané a vyplatené osobným úradom. V čase vzniku nároku na nemocenské už podmienky vzniku nároku na príplatok k nemocenskému nespĺňal.

19. Ústavný súd teda považuje výklad poskytnutý správnymi orgánmi, ako aj správnymi súdmi za ústavne akceptovateľný. Keďže ústavný súd nezistil žiaden iný prípustný výklad sporného paragrafu, ktorý by bol v prospech sťažovateľa, nemožno úspešne vytýkať najvyššiemu správne súdu, že uprednostnil výklad v neprospech sťažovateľa. Ústavný súd identifikoval nedostatok v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu spočívajúci v absencii dôsledného odlišenia vzniku nároku na nemocenské od nároku na náhradu príjmu, ktoré však nemá žiaden

vplyv na právnu pozíciu sťažovateľa ani na zrozumiteľnosť a konzistentnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku. Preto tento nedostatok ústavný súd vyhodnotil ako pochybenie nedosahujúce ústavne relevantnú intenzitu, ktoré nie je spôsobilé spochybníť ústavnú akceptovateľnosť napadnutého rozsudku.

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd konštatuje, že nezistil žiaden vecný súvis so sťažovateľovým prípadom a jeho argumentáciou, pretože subjektívne právo na spravodlivé konanie vrátane procesnej garancie nezávislosti súdu ustanovuje požiadavku nezávislosti sudcov rozhodujúcich vo veci sťažovateľa o jeho správnej žalobe a kasačnej sťažnosti, nedotýka sa osoby sťažovateľa. Na uvedené nemá žiaden vplyv ani to, že sťažovateľ vykonával funkciu sudcu v minulosti.

21. Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za vhodné dodať, že nezávislosť sudcu nepovažuje za ovplyvniteľnú priznaním či nepriznaním príplatku k nemocenskému, ako sťažovateľ tvrdí. Ústavný súd zastáva stanovisko, že sudcovská spôsobilosť je prejavom morálnej integrity jednotlivca a vyžaduje na strane sudcu také osobnostné a charakterové črty, ktoré mu nedovoľujú pri výkone jeho funkcie podľahnúť vonkajším okolnostiam spočívajúcim v priznaní či nepriznaní akéhokoľvek príplatku (k už tak nadštandardnému sociálnemu zabezpečeniu sudcu zo strany štátu). Ak by tomu malo byť naopak, nebolo by možné uvažovať o osobnosti hodnej výkonu funkcie a statusu sudcu.

22. Sťažnostná argumentácia sťažovateľa teda nesignalizuje, že by po prípadnom prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné zo strany ústavného súdu vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv rozsudkom najvyššieho správneho súdu, preto ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatoval jej zjavnú neopodstatnenosť a podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ju odmietol ako celok.

23. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu